

14u40-14u55: 'De bewakingswet in het Vlaamse cultuurveld.'

Hans Martens, adviseur kabinet Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel

Dames en heren,

Ik heb een kort verhaal want de vorige sprekers hebben al veel tijd ingenomen. Een verhaal dat ik met een kort verhaaltje wens te introduceren.

Op de toegangsdeur van de bibliotheek van de gemeentelijke Academie van Waasmunster staat een hele mooie tekst die de bibliotheekbezoeker welkom heet. De tekst besluit met de fantastische zin: "De bibliotheek staat onder het toezicht van de gebruiker". In het meer dan tienjarig bestaan van deze bibliotheek, waarin talloze waardevolle uitgaven zitten, werd nog nooit iets ontvreemd.

Verwacht van mij vandaag geen definitieve uitspraken over de toepassing van de bewakingswet in de Vlaamse erfgoedsector en het ruimere cultuurveld. Al van bij het ontstaan heeft de wet - en voornamelijk in het culturele veld - wanorde gecreëerd. Personen die vanuit diverse commissies mee aan de wieg van deze wet stonden, hebben al meermaals toegegeven dat de wetgever niet in de eerste plaats musea en suppoosten in het hoofd had toen men de wet schreef.

Toch nog even de uitgangspunten op een rij zetten. De wet had tot doel de bewakingsondernemingen te reglementeren. Diverse gebeurtenissen in de jaren '90 inzake discotheken en dancings leidden tot de wet en omzendbrieven in '99. De feitelijke aanleiding was de fameuze portiersoorlog in Vlaanderen. De overheid wou daarom de bewaking van personen en goederen door privé-firma's regelen. De portiers moesten een opleiding volgen en een vergunningsbadge aanvragen. Zo ook de voetbalstewards. De verwachting dat deze wet de sectoren zou regelen, is ook ingelost. De portiersoorlog herhaalde zich niet meer en ook in de voetbalstadia is de veiligheid erop vooruit gegaan.

Velen hebben er echter nooit bij stil gestaan dat deze wet van toepassing zou zijn op de museumsector. De privé-bedrijven die de opleidingen organiseren en het ministerie van Binnenlandse Zaken hebben dat echter wél gedaan. Vandaag worden we met een zeer diverse situatie geconfronteerd. Bepaalde steden en instellingen – hoewel ik hoor dat het er nog steeds maar twee zijn - hebben zich in regel gesteld conform de bewakingswet, lieten zich vergunnen als interne bewakingsdienst en lieten hun bewakingspersoneel de opleiding volgen. Andere steden, gemeenten of organisaties worden nog steeds geconfronteerd met de complexiteit van de materie en vooral ook met het kostenplaatje en de administratieve rompslomp en dies meer. Ik citeer even Vlaams volksvertegenwoordiger Danny Vandenbossche, die in een vraag om

uitleg aan toenmalig minister van Cultuur Van Grembergen in het Parlement het volgende concludeerde: "Ik vrees echter dat dit voor de musea een streep door de rekening betekent. Het was absoluut niet de bedoeling om de suppoosten op te leiden tot een soort van beveiligingsagent.". Hij stond mee aan de wieg van de ontwikkeling van de wet in '90 en '99. Trouwens, deze interpellatie was aanleiding tot de studie waarover de VMV vandaag verslag heeft gedaan.

Maar ook vandaag blijven we met een flink dilemma, ook vanuit het beleid. Zowat iedereen in het culturele veld voelt aan zijn grote teen dat de bewakingswet niet geschreven is voor de erfgoedsector, laat staan erop van toepassing is. Als je dat in alle nuchterheid bekijkt, dan lijkt het op het spreekwoordelijke 'kanon gericht op een mug'. Bovendien werd het afgelopen decennium door vele erfgoedinstanties een ganse weg afgelegd om de taak en uitstraling van de suppoost te herwaarderen. Het had helemaal geen bewakingswet nodig om suppoosten te transformeren van – sta me even toe het cliché te gebruiken – de norske, grijze, slaperige boeman met flaporen, tot een vlotte, vriendelijke en behulpzame steward. Het is waar dat suppoosten een groep vormen die traditioneel weinig vorming krijgt, en het volgen van opleiding kan ook voor die groep de beroepseer versterken en de werking van erfgoedinstanties professionaliseren. De huidige opties die binnen de bewakingswet aangeboden worden, komen echter niet aan die verzuchtingen tegemoet, of schieten hun doel voorbij.

In menig museum werd herhaaldelijk strijd gevoerd om van het bewakersuniform zelf een museumstuk te vormen. De suppoost metamorfoseerde er van 'champetter' tot een 'Bikkemberger' of een 'Van Beirendoncker'. Wanneer ik dan in de toelichting van de wet lees over het uniform als middel om de bewakingsfuncties te onderscheiden van de onthaalfuncties, dan rijzen mijn haren als pacifist ten berge. Het dilemma wordt versterkt door een dubbele legitimatie. Enerzijds zijn er overheden en instanties – waaronder die van de Vlaamse Gemeenschap als ik het jaarverslag 2003 van het KMSK mag geloven - die zich in regel stellen. Zij vormen vanzelfsprekend het juridisch precedent voor gelijkaardige instanties in de sector en het is dit precedent waarvan het ministerie van Binnenlandse Zaken handig gebruik heeft gemaakt in zijn antwoorden. Anderzijds heeft de Vlaamse Gemeenschap de opdracht gegeven aan de VMV om dit te onderzoeken en om een voorstel te formuleren voor een opleiding op maat. Dit betekent in zekere zin het zich neerleggen bij de toepassing van de wet in het culturele veld.

We hebben bewust de stand van zaken afgewacht op deze infodag en hopen uit het panelgesprek de verzuchtingen van het veld te horen, om van daaruit een dubbel initiatief te nemen vanuit de Vlaamse Gemeenschap. Enerzijds zal Vlaams minister van Cultuur opnieuw aandringen bij zijn collega van Binnenlandse Zaken om de toepasbaarheid van de wet op erfgoedbeheerders

te herzien of duidelijk afwijkend te interpreteren. Anderzijds zal, bij afwijzing van het eerste initiatief, gepleit worden om een basisopleiding voor erfgoedbewakers te aanvaarden en deze in samenspraak met de sector uit te tekenen. Ik ben dan ook eigenlijk verheugd dat Johan Meulders in zijn toelichting die aparte opleiding voor erfgoedbewakers bespreekbaar maakte. Ik denk dat het in het voordeel is van de culturele sector om deze démarche te doen in samenspraak met de franstalige minister van Cultuur en federaal minister bevoegd voor de Federale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen.

Tot slot nog deze bedenking: laten we het echte onderwerp van deze discussie niet uit het oog verliezen: het erfgoed, ons patrimonium. Het gaat om ons cultureel geheugen. De bewaking hiervan is niet enkel een taak van bewakers, al dan niet in uniform, al dan niet straf opgeleid, het is een taak van iedereen. Of zoals ik aan het begin zei: het staat onder toezicht van de gebruiker. Ik dank u.